

CS

CS

CS

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 19.1.2011
KOM(2011) 13 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o tematické strategii pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci

SEK(2011) 70 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o tematické strategii pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci

1. Úvod

Odpadová politika Evropské unie přispívá ke zvýšení účinnosti využívání zdrojů v EU a snížení nepříznivých vlivů na životní prostředí a zdraví občanů v průběhu životnosti zdrojů. Tematická strategie pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci („strategie“)¹, která byla přijata v roce 2005, stanoví dlouhodobý cíl, aby se Evropská unie stala recyklační společností, jež se snaží předcházet vzniku odpadů a využívá odpady jako zdroje. Za tímto účelem strategie definuje klíčové činnosti vedoucí k modernizaci stávajícího právního rámce a podpoře předcházení vzniku odpadů, jejich opětovného používání a recyklace, kdy odstranění odpadů představuje pouze poslední řešení.

Toto sdělení přezkoumává pokrok při dosahování cílů strategie a výsledky zařadí do hodnocení šestého akčního programu pro životní prostředí².

Jeho součástí je pracovní dokument útvarů Komise, který poskytuje další informace o klíčových činnostech zmíněných v části 2 a podrobné odkazy k údajům použitým v části 3 a právním předpisům uvedeným níže. Obsahuje i shrnutí hlavních zjištění konzultací se zúčastněnými stranami.

2. POKROK V OBLASTI KLÍČOVÝCH ČINNOSTÍ STRATEGIE

K dosažení svých cílů strategie identifikovala 7 klíčových činností. V této části se posuzuje pokrok dosažený při provádění těchto činností.

Provádění a prosazování stávajících právních předpisů EU o odpadech

Od roku 2005 Komise zintenzivnila činnosti podporující zlepšení provádění a prosazování acquis EU zabývajícího se problematikou odpadů na vnitrostátní úrovni. Uspořádala více než 60 setkání, přes 40 akcí ke zvýšení povědomí o dané oblasti a výměně informací, které se konaly ve všech členských státech. Ve snaze vyřešit problémy s nejednotným výkladem bylo vydáno 5 pokynů EU k výkladu a provádění hlavních koncepcí právních předpisů o odpadech.

Ve spolupráci s vnitrostátními kontrolními orgány bylo ve 22 členských státech a sousedních zemích provedeno více než 10 000 společných kontrol přepravovaných odpadů, které prokázaly, že okolo 19 % přeshraničních přeprav odpadu porušuje právní předpisy o odpadech. Finanční podpora ke zlepšení nakládání s odpady byla poskytnuta v rámci politiky soudržnosti. Mezi roky 2005 a 2006 bylo na uzavírání nebo rekultivaci nelegálních skládek odpadu, rozvoj infrastruktury pro nakládání s odpady a podporu samostatných systémů sběru a recyklace odpadu vynaloženo okolo 4,1 miliardy EUR.

¹ KOM(2005) 666.

² Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES.

Nedávná zpráva Komise potvrzuje trvalý stav nedostatečného provádění, což vede k tomu, že se ve značném měřítku nedaří dosahovat dohodnutých cílů ochrany životního prostředí v praxi a dochází ke zviditelnění významných rozdílů mezi členskými státy. Na konci roku 2009 v průměru 20 % zahájených řízení o nesplnění povinnosti v oblasti životního prostředí souviselo s právními předpisy o odpadech.

Zjednodušení a modernizace

Komise od okamžiku přijetí strategie soustavně vykonává činnosti vedoucí k úspěšnějším právním předpisům EU o odpadech s cílem poskytnout základnu pro trvale udržitelný rozvoj.

Revidované nařízení o přepravě odpadů³ vstoupilo v platnost v roce 2007 a posiluje a zjednodušuje stávající postupy pro kontrolu přepravy odpadů a zároveň zlepšuje spolupráci mezi členskými státy. Směrnice o odpadech ze zpracování oxidu titaničitého byly sloučeny do nové směrnice o průmyslových emisích⁴, která u činností spadajících do její oblasti působnosti snižuje administrativní zátěž na úrovni EU o 32 milionů EUR.

V roce 2008 Komise navrhla dále modernizovat a zefektivnit směrnice o odpadech z elektrických a elektronických zařízení (směrnice o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ))⁵ a směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních⁶ a zajistit soulad s později přijatými právními předpisy, jako např. nařízením o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH)⁷ a směrnicí o odpadech⁸. Návrh Komise týkající se registračních požadavků v rámci směrnice OEEZ by mohl vést ke snížení administrativní zátěže ve výši až 66 milionů EUR.

Směrnice o odpadech dále modernizovala a zjednodušila *acquis* upravující problematiku odpadů. Např. ustanovení směrnice o nebezpečných odpadech a směrnice o nakládání s odpadními oleji byla přenesena do směrnice o odpadech a došlo k zefektivnění požadavků na vnitrostátní plány nakládání s odpadem. Komise prostřednictvím následného (ex post) hodnocení plánovaného na rok 2011 dále posoudí možnost zlepšení konzistentnosti *acquis* Evropské unie upravujícího problematiku odpadů. V neposlední řadě byl brán ohled na mnohá doporučení skupiny na vysoké úrovni pro administrativní zátěž.

Zavádění přístupu životního cyklu do odpadové politiky

Přístup životního cyklu sleduje dopady na životní prostředí po celou dobu životnosti produktu, od získávání zdrojů až po fázi jeho odstraňování. Odpadová hierarchie na prvním místě podporuje předcházení vzniku odpadu a poté následuje opětovné používání, recyklace a využívání, přičemž odstraňování odpadu by mělo být poslední možností. Vzhledem k tomu, že různé metody nakládání s odpady mohou mít na životní prostředí a zdraví občanů různý dopad, členské státy se mohou od odpadové hierarchie odchýlit, je-li to zdůvodnitelné podle přístupu životního cyklu. Komise tento nástroj využije při posuzování vnitrostátních plánů nakládání s odpadem a v roce 2011 vypracuje pokyny, jak jej využívat v odpadových politikách.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006.

⁴ KOM(2007) 843.

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/96/ES.

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/95/ES.

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006.

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES.

Směrnice o odpadech ve snaze dále podpořit přístup životního cyklu také modernizovala koncepci „odpadu“. Objasnila například rozdíl mezi odpady a „vedlejšími produkty“ a představila kritéria, kdy odpady přestávají být považovány za odpady. Došlo ke zjednodušení a modernizaci definice „využívání energie“ a byl zaveden koncept minimální energetické účinnosti, který zjednodušuje fungování vnitřního trhu. Směrnice o ekodesignu⁹ uplatňuje přístup životního cyklu při stanovení opatření pro ekodesign výrobků ke zlepšení jejich vlivu na životní prostředí.

Předcházení vzniku odpadů

Předcházení vzniku odpadů zůstává v oblasti s nakládání s odpady jasnou prioritou. Od přijetí strategie zavedla směrnice o odpadech několik nových ustanovení s cílem maximalizovat úsilí o předcházení vzniku odpadů, a to zejména prostřednictvím vnitrostátních programů na předcházení vzniku odpadů. Komise vydá pokyny pro předcházení vzniku odpadu a aktualizuje soubor příkladů nejlepší praxe získaných napříč EU.

Další právní předpisy jako např. směrnice o bateriích¹⁰ a směrnice o nakládání s odpady z těžebního průmyslu¹¹, obě přijaté v roce 2006, nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, směrnice o průmyslových emisích a směrnice o ekodesignu mají potenciál zlepšit předcházení vzniku odpadů. Další iniciativy zabývající se aspekty souvisejícími s designem, výrobou a spotřebou byly v roce 2008 zahájeny přijetím akčního plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu¹².

V roce 2009 byl s podporou Komise představen Evropský týden předcházení vzniku odpadů.

Zlepšování znalostní základny

Fakticky podložená tvorba politik zůstává jednou ze zásad Komise a zahrnuje i komplexní oblast politik nakládání s odpady. Potřebné odborné znalosti o přístupu životního cyklu a hodnocení poskytuje zvláštní platforma při Společném výzkumném středisku. Komise spolupracuje také s Eurostatem, Evropskou agenturou pro životní prostředí a mezinárodními organizacemi. Při Eurostatu je zřízeno Středisko pro údaje o odpadech, které funguje jako centrální místo sdružující informace o odpadech. Evropská agentura pro životní prostředí s podporou svého tematického střediska pravidelně zveřejňuje informace o vývoji v oblasti odpadu a jeho recyklaci.

Ke zlepšení kvality podávání zpráv na úrovni jednotlivých států se v roce 2010 Komise zaměřila na směrnici o vozidlech s ukončenou životností¹³. Podobné činnosti zaměřené na povinnosti podávání zpráv podle jiných právních předpisů o odpadech mohou být prováděny i v budoucnu.

Rozvoj norem pro recyklaci

Strategie navrhuje několik opatření stanovujících minimální normy Evropské unie pro činnosti v oblasti recyklace, aby bylo zajištěno správné fungování vnitřního trhu recyklace

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES.

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES.

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/21/ES.

¹² KOM/2008/0397.

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/53/ES.

a došlo k rozšíření dobré praxe v rámci celé Evropské unie, a to zejména u produktů získaných z biologického odpadu.

V roce 2006 byl vydán referenční dokument o nejlepších dostupných technikách pro zpracování odpadu¹⁴. Návrh směrnice o průmyslových emisích¹⁵ z roku 2007 podaný Komisí obsahuje podrobné specifikace pro povolování zařízení na zpracování odpadu.

Komise začala vytvářet kritéria, kdy odpad po svém využití přestává být odpadem, přičemž nejdříve se zabývá ocelovým a hliníkovým šrotem a následovat bude měď, sklo, papír a kompost.

Další rozpracování politiky Evropské unie v oblasti recyklování

Od roku 2005 nové či revidované cíle sběru a recyklace na úrovni EU dále podpořily vnitřní trh pro recyklaci.

Cíle opětovného použití, recyklace a využití odpadu z 85 % stanovené směrnicí o vozidlech s ukončenou životností, které jsou doplněny požadavky na navrhované předpisy upravující recyklovatelnost a opětovnou použitelnost vozidel uváděných na trh¹⁶, byly v roce 2006 přezkoumány a jejich náročná úroveň byla zachována. Směrnice o bateriích schválená v roce 2006 obsahuje cíle sběru a recyklace pro všechny druhy baterií.

Revidovaná směrnice o odpadech v roce 2008 představila cíl recyklovat 50 % komunálního odpadu zahrnujícího alespoň papír, kovy, plasty a sklo a cíl recyklovat 70 % stavebního a demoličního odpadu (obou by mělo být dosaženo do roku 2020). Ve stejném roce Komise navrhla revidovat cíle sběru a recyklace odpadu z elektronických zařízení včetně cíle pro opětovné použití.

Uplatnění cílů směrnice o skládkách odpadů¹⁷ pomohlo podpořit využívání zdrojů z odpadu postupným zákazem skládkování některých odpadů: do roku 2006 (nebo o 4 roky později pro některé členské státy s odchylkou) musel být objem skládkovaného biologicky rozložitelného odpadu snížen na 75 % úrovně z roku 1995 a na 50% úroveň do roku 2009. Nakládání s biologickým odpadem v EU stále nevyužívá svůj celý potenciál. Z tohoto důvodu sdělení z roku 2010 o nakládání s biologickým odpadem v EU¹⁸ navrhuje další činnosti, a to zejména vytvoření pokynů k předcházení vzniku biologického odpadu a k uplatňování přístupu životního cyklu v oblasti nakládání s biologickými odpady. Byla zahájena studie, která má podrobněji analyzovat možnost stanovení cílů sběru a/nebo recyklace biologického odpadu v Evropské unii. Mezi další iniciativy patří stanovení norem pro kompostování prostřednictvím kritérií, která určí, kdy odpady přestávají být odpady, a standardů kvality pro využití kompostu na půdě prostřednictvím revize směrnice o kalcích z čistíren odpadních vod¹⁹.

¹⁴ Viz: <http://eippcb.jrc.es/reference/wt.html>

¹⁵ KOM(2007) 0844.

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/64/ES.

¹⁷ Směrnice Rady 1999/31/ES.

¹⁸ KOM(2010) 235.

¹⁹ Směrnice Rady 86/278/ES.

3. POKROK PŘI REALIZACI DLOUHODOBÝCH CÍLŮ

Jedním z hlavních očekávaných výsledků strategie bylo, aby se Evropská unie stala recyklační společností, která se snaží předcházet vzniku odpadů a využívá odpady jako zdroje. Více recyklace a lepší recyklace, méně odpadů na skládky, více kompostu a využívání energie z odpadu – tyto cíle měly zajistit významné environmentální, hospodářské a společenské výhody. V této části se posuzuje pokrok učiněný při dosahování těchto dlouhodobých cílů strategie.

Ve většině členských států má vznik odpadů podle všeho vzestupnou tendenci nebo se v nejlepším případě stabilizuje. V důsledku významného snížení ve čtyřech členských státech se však mezi roky 2006 a 2008 **celkové roční množství odpadu** vyprodukovaného v 27 členských státech Evropské unie snížilo o 10 %. Je třeba provést dodatečnou analýzu, která by ověřila, do jaké míry jsou tato snížení důsledkem hospodářské krize, upravených metod vykazování údajů a/nebo pokroku v předcházení vzniku odpadů. Objem vyprodukovaného **pevného komunálního odpadu** (7 % celkové produkce odpadu) se v současnosti ve 27 členských zemích EU stabilizoval na úrovni kolem 524 kg na obyvatele ročně (2008). Dochází zde k relativnímu oddělení vzniku odpadů od spotřeby (která se mezi lety 1999 a 2007 zvýšila o 16,3 %). Mezi členskými státy existují velké rozdíly – od 400 až po 800 kg na obyvatele. To je třeba srovnat se 750 kg v USA a 400 kg v Japonsku.

A ačkoliv v **předcházení vzniku** odpadu z **kvantitativního hlediska** bylo dosaženo pouze omezeného hmatatelného pokroku, určitých výsledků bylo dosaženo v **předcházení vzniku** odpadu z **kvalitativního hlediska**. Např. uplatnění zákazu látek podle směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních od roku 2006 snížilo objem potenciálně škodlivých látek obsažených v elektronických zařízeních prodávaných na trhu EU o asi 110 000 tun ročně.

Ve 12 zemích Evropské unie se i nadále snižuje objem vyprodukovaného **nebezpečného odpadu** (3 % z celkového množství odpadu), a to zejména díky zavedení čistých technologií a uzavírání dolů, ačkoli na úrovni 27 zemí Evropské unie lze nadále pozorovat meziroční zvýšení o 0,5 %. V tomto případě rovněž dochází k relativnímu oddělení od růstu HDP.

Tvorba **odpadu z výroby** (12 % z celkového množství odpadu) se mezi roky 2004 a 2006 snížila o 5,4 %. Objem odpadu z **těžební činnosti** (25 % z celkového množství odpadu) se v průběhu stejného období snížil o 14 %. Tento stav je pravděpodobně důsledkem opatření ke zvýšení účinnosti v oblasti průmyslu nebo je výsledkem hospodářských změn v rámci EU, které znamenají přesun od průmyslových činností, jako jsou výroba či těžba k odvětví služeb. Ve stejném období se objem odpadu vyprodukovaný ostatními hospodářskými sektory (**službami**) zvýšil o 6,2 %.

V několika oblastech jsou trhy pro **opětovné použití** odpadu podporovány orgány veřejné správy. Směrnice o odpadech zavádí jasnou definici „opětovného použití“ a návrh přepracované směrnice o odpadních elektrických a elektronických zařízeních stanoví nové cíle pro opětovné použití. Díky tomu by měly být v následujících letech k dispozici potřebné údaje. Opětovné použití odpadu navíc přináší i další výhody, např. vytváření pracovních míst, snížení nadměrné spotřeby a nabídku použitých výrobků za dostupné ceny.

Zatímco se míry recyklace mezi jednotlivými druhy odpadů liší, celkově se míra **recyklace odpadu** v EU zvýšila. V roce 2008 byla odhadovaná míra recyklace odpadu 38 %, což ve srovnání s rokem 2005 představuje zlepšení o 5 % a ve srovnání s rokem 1995 o 18 %. V roce

2008 bylo 40 % komunálního odpadu recyklováno nebo kompostováno, což oproti období mezi roky 2005 a 2008 představuje zlepšení o 11,4 %. Mezi jednotlivými členskými státy však existují významné rozdíly (od několika procent až k 70 %).

Energetické využití odpadů se zvýšilo (z 96 kg na obyvatele v roce 2005 na 102 kg v roce 2008), a přineslo tak zvýšení objemu vyrobené energie: přibližně 1,3 % celkové výroby energie ve 27 státech Evropské unie pochází ze spalování pevného komunálního odpadu. Je odhadováno, že 50 až 60 % spaloven komunálního odpadu v Evropské unii splní nová kritéria energetické účinnosti stanovená směrnicí o odpadech.

Od přijetí strategie je **skládkováno** méně odpadu: zhruba 40 % v roce 2008 oproti 49 % v roce 2005 a 65 % v roce 1995. Modernizace a zjednodušení acquis upravujícího problematiku odpadů jej činí úspornějším. Avšak mezi členskými státy i nadále přetrvávají **velké rozdíly v jeho provádění a prosazování**. V závislosti na cílech a druzích odpadů některé členské státy daleko překračují minimální evropské cíle recyklace a nahrazení skládkování, avšak jiné budou muset vyvinout dodatečné úsilí, aby splnily požadavky EU. Vedle správného řízení a silné politické vůle vytvořily členské státy, které v tomto ohledu pokročily více, lepší podmínky na trhu recyklace pomocí optimálního uplatňování právních a ekonomických nástrojů u různých druhů odpadu jako např. zákazu skládkování, uvalení daní a poplatků konzistentních s odpadovou hierarchií a uplatnění odpovědnosti výrobce. To vedlo k postupné internalizaci nákladů souvisejících s nakládáním s odpady do ceny výrobků a služeb.

Zlepšení v oblasti nakládání s odpady **snižuje nepříznivé dopady na životní prostředí a zdraví občanů**, neboť dochází ke snižování emisí do ovzduší, půdy a vody a také emisí skleníkových plynů z odstraňování odpadu. Přímé emise skleníkových plynů z odpadů v 27 zemích Evropské unie, jejichž podíl na celkových emisích byl v roce 2007 2,8 %, se mezi roky 1995 a 2007 snížily o více než 30 %.

Od přijetí strategie přineslo uzavírání nevyhovujících skládek a spaloven významné snížení znečištění vody, půdy i ovzduší. Byl uzavřen velký počet nevyhovujících skládek (mezi roky 2004 a 2006 došlo k uzavření až 3 300 skládek). Nicméně dalších přibližně 1 000 skládek Komise identifikovala jako nevyhovující, jež musí být co nejdříve modernizovány nebo uzavřeny.

Recyklace nabízí nové **hospodářské příležitosti**. V různé míře přispívá k vyšší nabídce cenných surovin potřebných pro hospodářství Evropské unie. Např. kovový šrot se v současnosti podílí na vstupech surovin ve výrobě kovů 40 až 56 %. Avšak recyklace specifických kovů, které jsou nezbytné pro některé klíčové aplikace, zůstává v Evropské unii na nízké úrovni. Odhad z roku 2009 uvádí, že podniky z oblasti nakládání s odpady a recyklace dosáhly v EU obratu 95 miliard EUR. Toto odvětví poskytuje 1,2 až 1,5 milionu pracovních míst, která přispívají k cíli EU pro rok 2020 na dosažení 75% míry zaměstnanosti, a na tvorbě HDP se podílí 1 %. Vedle předcházení vzniku odpadu i opětovné použití odpadu přináší výhody, např. vytváření pracovních míst, snížení nadměrné spotřeby a nabídku použitých výrobků za dostupné ceny.

4. MEZINÁRODNÍ ASPEKTY

Mezinárodní souvislosti hrají stále významnější úlohu. Prohlubující se globalizace a hospodářské změny v EU přinesly vyšší objem dovozu surovin a meziproduktů. Zároveň se zvýšil objem vývozu odpadu, který lze přeměnit na cenné druhotné suroviny, a mohl by proto

snížit naši poptávku po surovinách. Tato situace vyvolává otázky související s nabídkou surovin pro EU a potenciálním vývozem environmentálních problémů do třetích zemí v případech, kdy jsou zdroje nebo meziprodukty dováženy z nevyhovujících výrobních zařízení nebo vyvezený odpad končí v nevyhovujících zařízeních pro nakládání s odpady.

Komise přijala několik iniciativ k podpoře šetrného nakládání s odpady, jmenovitě v rámci tematického programu pro životní prostředí a přírodní zdroje. Několik činností k podpoře přiblížení se *acquis* EU upravujícímu problematiku odpadů bylo financováno i z programu evropského sousedství.

Komise řeší tyto otázky i v rámci iniciativy v oblasti surovin²⁰, v níž hraje politika recyklace významnou roli, a dále prostřednictvím podpory lepšího dodržování nařízení EU o přepravě odpadů. I přes tyto snahy představuje nezákonný vývoz odpadu trvalý problém, který je ze své podstaty obtížné kvantifikovat. Komise se dále aktivně podílí na mezinárodních jednáních ohledně basilejského zákazu, který zamezuje vývozu nebezpečného odpadu do zemí, jež nejsou členy OECD.

Odpadové a recyklační politiky podobné těm v EU začaly od přijetí strategie uplatňovat i třetí země, což pro průmysl v EU vytváří výhody plynoucí z postavení vůdčího činitele. Např. Čína, Spojené státy americké a Indie zavedly podobná ustanovení omezující používání nebezpečných látek v elektronických zařízeních.

5. BUDOUCÍ TRENDY

S pokračujícím nárůstem světové populace a v kombinaci se silnějšími rozvíjejícími se ekonomikami se očekává **významné zvýšení celkové spotřeby**. To povede ke zvýšenému tlaku na využívání zdrojů, což vyvolá dopady na životní prostředí a zdraví občanů, a to zejména v souvislosti s biotickými materiály, minerály a kovy. Vzhledem k tomu, že se poptávka po surovinách v Evropské unii neustále zvyšuje a vzhledem k závislosti EU na dovozech mnoha surovin bude hrát recyklace stále důležitější roli.

Prognózy **budoucích trendů v oblasti vzniku odpadů a nakládání s nimi** naznačují, že bez dalších politik předcházení vzniku odpadu vzroste objem vyprodukovaného odpadu mezi roky 2008 a 2020 o 7 %. Očekává se, že uplatnění nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek v kombinaci s vnitrostátními politikami předcházení vzniku odpadu přispěje ke snížení vzniku nebezpečného odpadu. Při úplném provádění stávajícího *acquis* by se **recyklace** zvýšila ze 40 % v roce 2008 na 49 % v roce 2020. **Skládkování** by se snížilo o 10 % a stabilizovalo by se na úrovni 28 %. V nadcházejících letech by na skládkách mělo být ukládáno méně biologického odpadu, což by přineslo nové možnosti růstu pro kompostování a produkci plynu.

Kromě očekávaných dopadů směrnice o skládkách odpadů by další předcházení vzniku odpadu a recyklace mohly vyústit v dodatečné a významné přínosy. Úplné provádění právních předpisů Evropské unie o odpadech a intenzivnější předcházení vzniku odpadů a recyklace by mohlo přinést **dodatečné snížení emisí skleníkových plynů** v objemu významně se podílejícím na dosahování evropských cílů pro snižování znečištění klimatu do roku 2020. Recyklace bude i nadále nabízet hospodářské příležitosti a zároveň bude přispívat k účinnému

²⁰ KOM(2008) 699.

využívání zdrojů hospodářství EU. Odhaduje se, že v rámci vytváření pracovních příležitostí v odvětví recyklace odpadů by mohlo vzniknout asi **půl milionu pracovních míst**.

Očekává se, že nebudou-li na úrovni EU přijata dodatečná opatření k podpoře členských států a k zajištění rovnoprávných podmínek, zejména v oblasti vnitrostátních kontrol, mezi členskými státy i nadále přetrvávají značné **rozdíly v provádění** a prosazování právních předpisů. Dodržování cílů sběru, recyklace a zabránění ukládání odpadu na skládky stanovené EU zůstanou prioritou a některé členské státy budou muset vyvinout významné úsilí, aby těchto cílů EU dosáhly.

6. ZÁVĚRY

Strategie sehrála důležitou roli při formování vývoje politiky. Bylo dosaženo významného pokroku, zejména v oblasti zlepšení a zjednodušení právních předpisů, definování a šíření klíčových koncepcí jako např. odpadové hierarchie nebo přístupu životního cyklu. Podařilo se zaměřit na předcházení vzniku odpadů, učinit pokrok v koordinaci úsilí ke zlepšení znalostí a při stanovení nových evropských cílů sběru a recyklace odpadu.

Celkově lze říci, že míry recyklace se zvýšily, objem odpadu, který je skládkován, se snížil a došlo k omezení používání nebezpečných látek u některých druhů odpadu. Současné politiky přinesly snížení relativních environmentálních dopadů na tunu zpracovaného odpadu. Avšak tato pozitiva jsou kompenzována nepříznivými dopady na životní prostředí způsobenými očekávaným nárůstem vyprodukovaného odpadu.

Bez dalších a vzájemně se doplňujících iniciativ nebudou využity příležitosti ke snížení emisí skleníkových plynů a dopadů na životní prostředí obecně, k vytvoření nových pracovních míst a uspokojení budoucí poptávky po zdrojích.

Je zapotřebí vyvinout trvalé úsilí ke **zlepšení znalostní základny**: potřebujeme nové indikátory k měření pokroku směrem k recyklační společnosti a popsání druhů odpadů a materiálů a toků zdrojů. Je nutné získat lepší informace a vyvinout předpovědi o dopadech odpadové politiky na životní prostředí a zdraví občanů vycházející z přístupu životního cyklu se zaměřením na politiku v oblasti zdrojů a změn klimatu.

Prioritou musí zůstat **řádné provádění a prosazování** stávajícího *acquis* Evropské unie upravujícího problematiku odpadů. Zejména je třeba zajistit dodržování hlavních cílů EU a úplné dodržování směrnice o odpadech a nařízení o přepravě odpadů. V této souvislosti bude na základě vnitrostátních plánů nakládání s odpady vytvořen proaktivní postup ověřování dosahování klíčových cílů EU v kombinaci se systémem včasného varování. Komise přijme opatření vedoucí k další podpoře vnitrostátních politik předcházení vzniku odpadu včetně předcházení vzniku biologického odpadu a omezení plýtvání jídlem.

Komise prozkoumá nové nástroje k podpoře činností s cílem zlepšit provádění a prosazování, a to zejména s ohledem na nedávnou havárii v Maďarsku. Zvláštní pozornost bude věnována koordinaci vnitrostátních kontrolních činností ze strany EU, které mají vycházet z výsledkově zaměřených strategií a vzájemných kontrol a systémů nezávislého auditu, zejména u zařízení s možným přeshraničním vlivem.

Stále existuje **významný prostor pro zlepšení** přesahující současné minimální cíle sběru a recyklace stanovené Evropskou unií. Za tímto účelem bude důrazně podporováno zavedení nástrojů používaných v členských státech, které dosahují dobrých výsledků, a to zejména ve

státech, jejichž výsledky jsou horší. Na základě společného evropského přístupu je zapotřebí podpořit optimální kombinaci **hospodářských a právních nástrojů**, a to zejména prostřednictvím zákazů skládkování a uplatněním koncepce odpovědnosti výrobce na další druhy odpadů.

K vytvoření nových pracovních míst v EU je nezbytné **zlepšit konkurenceschopnost** evropského odvětví recyklace. V této souvislosti je pro Komisi klíčovou prioritou zaručit, že hospodářská soutěž nevybočuje z rámce zachovávajícího vysokou úroveň ochrany životního prostředí. Komise dále zváží, jak lépe **zabránit nezákonným vývozům** odpadu a zajistit, že odpad vyvážený do třetích zemí je zpracováván v zařízeních dodržujících vysoké standardy, zejména v případě demontáže lodí.

Odpadová politika může napomoci rozvoji **trhů s druhotnými surovinami** a posílit jejich nabídku v EU, čímž dojde ke zlepšení využívání zdrojů v hospodářství Evropské unie. Je zapotřebí prozkoumat nové tržní mechanismy a zejména ekonomické pobídky, které by upřednostňovaly druhotné suroviny, a to způsobem, který by zvažoval významný potenciál recyklace ke snížení emisí skleníkových plynů. Definování nových a náročnějších cílů předcházení vzniku odpadu a recyklace a posun k cílům stanoveným pro konkrétní materiály může přímo přispět ke splnění cíle „podpořit lepší využívání zdrojů“ v rámci **strategie Evropa 2020** a související **stěžejní iniciativy**. V tomto smyslu je třeba stanovit lepší cíle pro materiály, které po celou dobu svého životního cyklu přinášejí nepříznivé dopady na životní prostředí a zdraví občanů, včetně dopadu na spotřebu energie a změny klimatu. Tyto cíle by mohly být zahrnuty do sledování pokroku členských států k růstu lépe využívajícímu zdroje pomocí údajů získaných z vykazování na vnitrostátní úrovni v rámci strategie Evropa 2020. Jelikož dosažení náročných cílů recyklace a předcházení vzniku odpadu vyžaduje, aby se na nich podílela celá občanská společnost, bude vyvinuto trvalé úsilí ke zlepšení spolupráce se **zúčastněnými stranami** a **zvýšení veřejného povědomí**.

Zvláštní pozornost si zaslouží nové iniciativy k podpoře inovací prostřednictvím rámcového programu a inovačních partnerství a k lepšímu začlenění přístupu životního cyklu do tvorby politiky. Z toho vyplyne lepší soulad mezi **odpadovou politikou a politikou návrhů výrobků**, přičemž je třeba se zaměřit na pravidla stanovující minimální obsah recyklovaného materiálu v prioritních výrobcích, recyklovatelnost a životnost výrobků a snížení využívání nebezpečných látek. V souladu s odpadovou hierarchií a s cílem uplatnit nejlepší dostupné technologie bude podpořeno využití **strukturálních fondů a fondů soudržnosti**.

Po 5 letech zůstávají hlavní cíle strategie v platnosti. Zásahy se zaměřily na lepší provádění a prosazování, posun v rámci odpadové hierarchie, podporu předcházení vzniku odpadu ve všech směrech a posun k více celostním a konsolidovaným politikám využívání zdrojů, které na nakládání s odpady nahlíží jako na nezbytný prvek širšího rámce. Komise si uvědomuje nutnost další konsolidace svých odpadových politik a v roce 2012 učiní další návrhy včetně konkrétních kroků, které hodlá provést, aby se více přiblížila evropské recyklační společnosti účinně využívající zdroje.